

Companiile de petrol multinationale

Petrolul sau țițeiul – în mod justificat numit și “aurul negru”, pentru calitățile sale ca și pentru avantajele ce rezultă din prelucrarea lui – s-a numărat printr-o “continuitate remarcabilă” în ce privește utilizarea lui în cursul istoriei, “apărând pretutindeni, universal și multiplu, etern și misterios”. Neîndoielnic, petrolul nu a fost dintotdeauna la fel de râvnit și apreciat, ci de-abia în ultimii 100 de ani, s-a impus ca un produs extrem de căutat, ca un element al solului indispensabil bunei desfășurări a vieții economice moderne și ca un important factor al politicii internaționale, promovând, în consecință dese și internaționale conflicte diplomatice, economice și chiar militare.

Pe plan mondial adevărata problemă a petrolului s-a ivit la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului nostru adică atunci când s-a trecut la utilizarea pe scară tot mai largă a derivatelor obținute din “aurul negru”.

În decursul a numai câteva decenii, petrolul a devenit unul din elementele fundamentale ale vieții economice moderne. El este după expresia fericită a unuia dintre specialiștii domeniului – “sângele economiei”. Potrivit opiniei lui Cesar Alimenti, petrolul constituie, în epoca contemporană “Meniu de boltă”, pentru industrie, transport și prima condiție pentru apărarea națională a statelor.

Petrolul, consemna Eduard Ward, în 1960 – a devenit “universal și internațional”. Toate țările au început să-l caute frenetic în solul lor, căci el aduce independență economică și bogăție.

Petrolul a reținut – începând din jurul anului 1900 – tot mai mult atenția statelor producătoare sau neproducătoare ale prețiosului combustibil și unele și celelalte s-au arătat preocupate să-și asigure cantitățile necesare unei bune desfășurări a vieții lor economice, în primul

rând, pentru statele producătoare, problema nu prezenta dificultăți, iar unele dintre ele (SUA îndeosebi) s-au folosit de avantajul posedării unor bogate rezerve de țiței pentru s-și extinde dominația economică și în consecință, politică în diverse zone de pe glob.

Într-un secol petrolul a devenit prima industrie a lumii.

Se forează azi la adâncimi de peste 4000 metri pe toată suprafața globului, până la cercul polar, se pompează, se tratează și se transportă petrol. Cele mai mari vapoare din lume sunt petrolierele.

În anul 1900 aurul negru asigura mai puțin de 4% din nevoile de energie ale întregii lumi. Azi, petrolul acoperă 40% din aceste nevoi. În ciuda unei scăderi a consumului, lumea arde încă, în fiecare an, aproape 3 miliarde tone de produse petroliere, jumătate din acestea fiind furnizate doar de 8 companii.

Opt din zece întreprinderi dintre cele mai bogate din lume sunt companii petroliere. Dintre acestea patru sunt companii americane.

În S.U.A., din cele zece societăți industriale care au cele mai mari cifre de afaceri, șapte sunt grupuri petroliere. În sfârșit din toate categoriile de întreprinderi din lume, societatea cea mai puternică este Exxon, cu o cifră de afaceri de 88,5 mld. \$ în 1983, cu 156000 de salariați, dintre care 12.000 cercetători, lucrând în peste 500 filiale, implantate în 100 de țări. În 1983 beneficiul societății Exxon a depășit 4,9 mld. \$.

Este deja o idee general acceptată, cum că industria petrolului s-a născut în Statele Unite (în Pennsylvania în 1859) și că, cu excepția câtorva ani din ultima parte a secolului al nouăsprezecelea, Statele Unite, au fost până foarte curând cel mai mare producător de petrol al lumi, consumator și centru de rafinare a petrolului.

Chiar și astăzi, Statele Unite rămân cel mai mare consumator de petrol, dar a fost întrecut de U.R.S.S. în ceea ce privește producția de petrol și rafinarea acestuia. Chiar și așa, petroliștii americani privesc industria petrolului ca pe o invenție americană și continuă să se exprime cu scepticism în ceea ce privește abilitatea oricărei alte națiuni în a rezista

cu succes în industria petrolului, și continuă să fie sceptici în ceea ce privește posibilitățile de organizare și de conducere a industriei petrolului în orice altă modalitate decât cea testată și încercată deja în Statele Unite.

Această atitudine, reiese, desigur, din importanța majoră a industriei petrolului din Statele Unite., și a creșterii intereselor marilor firme americane, care, au dominat afacerile internaționale ale petrolului din cele mai vechi timpuri ale acestora încă de la începuturilor lor.

Până de curând, numai grupul englez – german Shell și British Anglo – Iranian (acum B.P.) au constituit singurele competitori la nivel mondial, în timp ce Shell constituia singura companie străină cu o contribuție semnificativă la dezvoltarea industriei petrolului chiar și în S.U.A.

Shell a avut interese americane sporite pentru o foarte lungă perioadă de timp, o parte a acționarilor aparținând S.U.A. Componenta americană a grupului internațional a devenit acum atât de extinsă, încât contribuie cu aproximativ o treime la profiturile companiei.

În Texas, respectiv Houston, aproape 100.000 de persoane lucrează în industria petrolului și comerțul cu acesta, în petrochimie și în industria petrolieră.

În petrol se rulează anual o importantă cantitate de bani, Texasul ocupând din acest punct de vedere unul din primele locuri din lume.

Texasul este statul cu cea mai mare producție de petrol din S.U.A. Produce 25% din petrolul rafinat și deține 40-50% din petrochimia întregii țări, de exemplu 80% din cauciucul sintetic provine din regiunea Houston.

Pentru a asigura viitorul, rezervele Texasului sunt controlate în fiecare zi. Sute de “independenți” continuă să caute gaz și petrol și câteodată o fac cu succes.

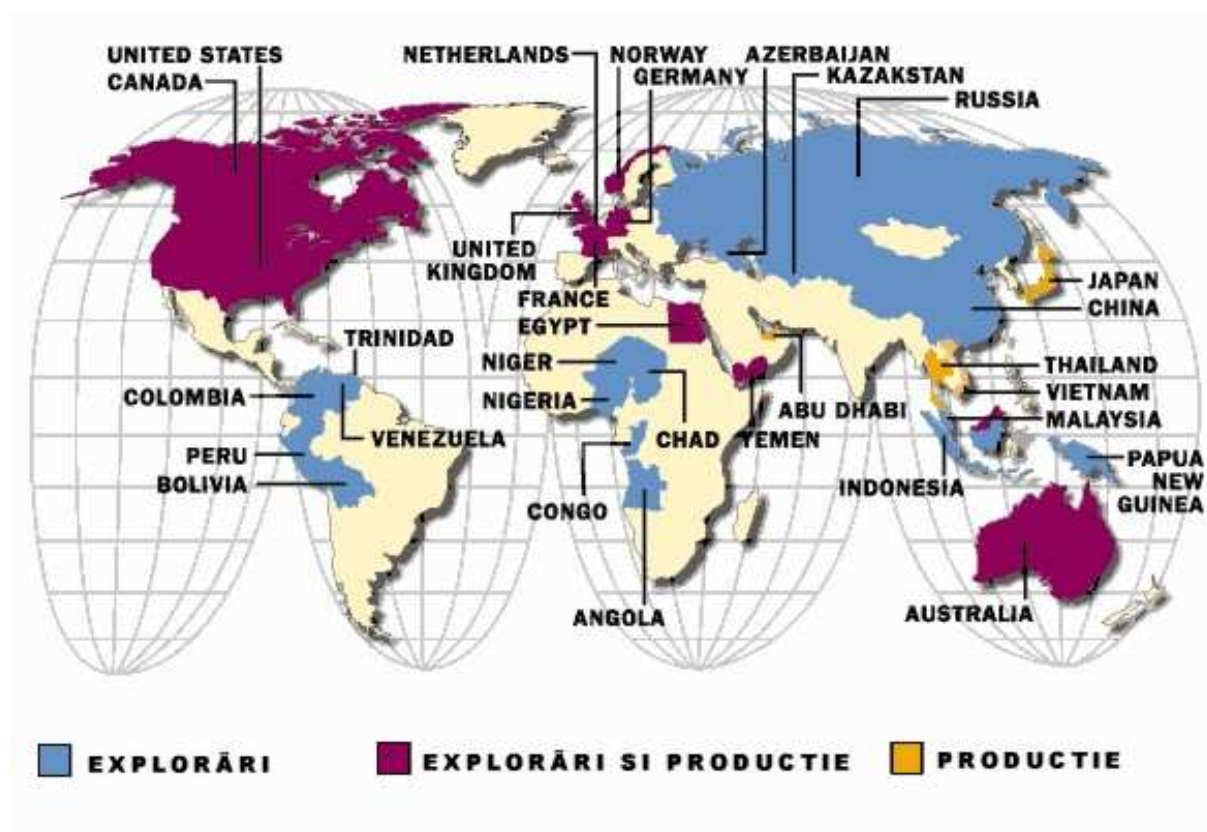
Houston și regiunea înconjurătoare reprezintă capitala mondială a petrolului. Se rafinează aici 4.561.000 barili pe zi, ceea ce înseamnă 87% din producția totală a Texasului și 25% din cea a Statelor Unite. Acest

petrol rafinat a produs în 1981 – 10.503,7 milioane \$, 6% din totalul veniturilor S.U.A.

Compania Exxon International, își are sediul la New York. Terminalul sistemului Logics permite urmărirea pe ecranul unui monitor a activității tuturor companiilor sale, extinse în 65 de țări.

Această companie produce în 17 țări, printre care : Marea Britanie, Australia, Malaysia, Norvegia, și într-o mai mică măsură, în Franța, Germania, Olanda, Indonezia, Columbia și America de Sud, cantități și mai mici.

©1998 EXXON Corporation

Din Alaska, prin conductă se scot 1,5 milioane barili pe zi. Nu se deține controlul decât asupra a 20% din această cantitate, adică 300.000 barili. Rezerva este de 7 miliarde barili de petrol și 36 trilioane picioare

metri cubi de gaz, din care 20% petrol și 40% gaz aparțin companiei Exxon.

Gazul natural reprezintă pentru Exxon, în viitor, 50% din producție, sau aproape de această cifră. Există de asemenea planuri de cercetare în ceea ce privește petrolul extras din cărbune și nisipuri asfaltice sau din sisturi bituminoase (Canada, Venezuela), foarte costisitoare însă.

Veniturile companiei sunt utilizate aproape în întregime pentru cercetări și expansiune. Exxon este un grup de 786.000 acționari.

B.P. (British Petroleum) este fosta Anglo-Iranian Oil, întemeiată în 1909 și denumită holding. Aparține în mare parte guvernului britanic.

În cursul ultimilor decenii a pierdut concesiunile din Irak, Iran și Libia. Cu toate acestea a avut capacitatea ca în câțiva ani să refacă un veritabil imperiu în Marea Nordului, Alaska, Shetland, în care și-a plasat, cu un deosebit simț de orientare, despăgubirile în urma exproprierii.

Terminalul de la Sullam Voe, de pe insulele Shetland, a fost construit de cele 30 de societăți engleze, americane și din alte țări, partenere în exploatarea zăcămintelor din partea de nord a Mării Nordului, B.P. fiind și constructor și cel care exploatează.

Există 40 de nave pe lună, care încarcă aici petrolul brut, transportat din 2 conducte submarine din marea nordului. 800 de persoane lucrează la extracția celor 2.000.000 de barili pe zi, ceea ce înseamnă jumătate din întreaga producție a sectorului englez din Marea Nordului și 2 treimi din consumul Marii Britanii.

Acest termină posedă rezervoare pentru 7 zile de producție, în cazul în care condițiile meteorologice nefavorabile împiedică acostarea navelor.

În sectorul englez din Marea Nordului, cu ajutorul celor aproape 30 de platforme din oțel sau beton, se extrage petrol din 18 zăcăminte. Cea mai mare platformă aflată la suprafața zăcămintului Ninian, este o structură de beton de 600.000 tone.

Platformele care furnizează petrol se află la jumătatea distanței dintre Norvegia și Marea Britanie, la 190-200 de aici. Ele produc 2.000.000 barili/zi adică 100.000.000 tone/an.

Se estimează că rezervele din Marea Nordului sunt de ordinul a 1,5 miliarde tone, fără probleme pentru min. 20 de ani.

Datorită presiunii subterane se aduce la suprafață numai 30-40% din petrolul existent. Se experimentează sisteme de injecție cu apă sau cu gaz, pentru a ajuta petrolul să urce mai rapid.

Compania caută petrol brut și în alte părți. De exemplu în China, unde B.P. a făcut oferte de foraj, în Indonezia, unde a cumpărat Dime Petroleum, în Alaska, unde se lucrează pe pământ înghețat tot timpul anului.

Shell (Royal Dutch Shell) în S.U.A. este denumită Shell Royal din momentul asocierii în 1907 într-un holding format din compania olandeză Royal Dutch și cea engleză Shell Transport And Trading Co.

Are 2 sedii : Londra și Haga.

Repartiția este 60% partea olandeză și 40% Shell, asocierea fiind reală. Toate serviciile se găsesc în ambele sedii, cu câteva excepții : serviciile comerciale și de dezvoltare ale companiei Shell sunt centralizate la Londra.

Capitalul total este de 20 miliarde lire sterline. Royal Dutch au mai mult o activitate internațională și cei 600.000 de acționari sunt un sfert din Olanda, o cincime din Elveția, o zecime din Franța, 90% din cei 400.000 de acționari ai companiei Shell se află în Marea Britanie.

Reprezintă al doilea grup petrolier mondial, cu un capital supus riscurilor, căci prețul barilului evoluează.

În sens general nu se poate spune că există un cartel, ci mai bine spus o piață, din care fac parte numeroase companii, din care câțiva vânzători dețin monopolul ofertei.

Previziunile pe următorii ani au în vedere că țările industrializate, membre OCDE își vor reduce consumul cu 10%, ceea ce va da naștere unor probleme legate de stocare.

Elf Aquitaine – o altă companie petrolieră cu un capital imens. Trecerea de la situația de tensiune, pentru a nu spune de penurie, la o situație de abundență este relativ bruscă. În situația în care ritmul de dezvoltare se micșorează, devine din ce în ce mai greu să finanțezi noi cercetări în mări adânci sau în Alaska.

Compania produce mai mult în țările lumii a treia. Bugetul, estimat la aproximativ 7 miliarde de franci o situează printre primii în lume dar cu toate acestea compania este departe de a fi una dintre cele mai importante companii mondiale.

Veniturile vin din partea producției de petrol și gaze din Franța, Marea Nordului și Africa. Compania este supusă pe plan mondial, anumitor constrângeri. Obligația de a stoca, pavilion național pentru flotă, unele cale pentru distribuție, dar există și libertăți de manevră acordate de către stat. Elf-Aquitaine lucrează într-o perspectivă de 15-20 de ani după modelul companiilor japoneze și spre deosebire de cele americane.

Pe scurt în 30 de ani Elf Aquitaine pornind de la zero a reușit să se ridice la nivelul celor mai mari companii internaționale. Are o strategie proprie, câteodată în contradicție aparentă cu obiectivele guvernului francez și își revendică în mod deschis și pe drept calitatea de companie multinațională.

Întreg acest mecanism, bine uns, al companiei multinaționale, se lovește de dificultăți de toate tipurile, de obstacole de tot felul.

Aceasta nu este o afacere pentru speculanți, deoarece dacă ei câștigă într-o zi, pierd a doua zi, ca la Monte Carlo. Dar marile companii, reușesc prin piața liberă să-și pună mai bine de acord necesitățile cu ofertele.

În cursul ultimilor 20 de ani, s-a făcut o mare risipă de petrol. Acum, consumul a scăzut cu 25%. În 1979, companiile obțineau cele mai mari

profituri din producție. Acum, datorită naționalizărilor din țările producătoare, ele trebuie să câștige din distribuție și rafinare. În transporturi, concurența este prea mare.

Războiul petrolului îmbogățește pe cei bogați și sărăcește pe cei săraci, implicând numeroase aspecte de individualitate.

Există și o altă sursă de perturbare constată a peții petrolului. Producătorii independenți care operează pe piața Statelor Unite.

Câteva genii în finanțe au descoperit chiar că e mai ușor să găsești zăcăminte la Wall Street decât adânc sub ape, pământuri sau ghețuri.

Nu costă, în acțiuni decât 4 până la 9\$ barilul, în vreme ce costul exploatărilor ajunge la 11 până la 16\$ barilul.

Legile antitrust devenind mai puțin severe, concentrarea de fonduri durează și determină o revizuire progresivă dar continuă a organizării industriale în raport de statele producătoare. Mișcarea este în plină desfășurare și tinde să accelereze.

OCDE și Banca Regulementelor Internaționale, oferă constant statistici, comparații cu privire la situația țărilor membre, reține cifre care să ofere o imagine de ansamblu asupra datoriiilor, producției, traseelor folosite pentru aprovizionarea cu petrol brut și produse finite țărilor membre.

Producția de petrol în Marea Nordului (în milioane tone)			
	<i>1979</i>	<i>1983</i>	<i>Din 1971 până în 1983</i>
Zona Britanică	76,2	110,4	556,1
Zona Norvegiană	18,8	29,3	178,6
Zona Daneză	0,4	2,2	7
Zona Olandeză		1,1	1,2
TOTAL	95,4	143	743

Nu încape îndoială, față de situația actuală, omenirea va trebui, prin eforturi comune și bună înțelegere, să abordeze cu curaj, mai devreme sau mai târziu și ultimul episod al epopeii mondiale a petrolului : asigurarea dezvoltării utilizării universale în condițiile renunțării treptate și poate, chiar deplin la derivatele smulse “aurului negru”.

“Petrolul” – a devenit prima industrie a lumii....Suntem în prezența celei mai mari amintiri din istoria umanității. Cu toate acestea, energia - petrolul a intrat într-o perioadă de declin. Era petrolului atotputernică s-a sfârșit și este posibil să urmeze la începutul celui de-al treilea mileniu, era hidrogenului.

BIBLIOGRAFIE

- Istoria Secretă a Petrolului–Editura Politică (1989) București
Jaques de Ronway, Jean Michel Charlier
- Oil And World Power – Peter R. Odell (Eight Edition 1986)
Penguin Books Ltd. Harmondsworth, Middlesex England
- Les Mirages du Petrol – Philippe Georget (1989)
Fundation pour les Etudes de Defense Nationale

Alte surse :

- World Petroleum Report, New York (anual)
 - Geography of Petroleum W.E. Pratt și D.Good, Princeton 1959
 - World Wide Oil, Oil and Gas Journal, 26 dec.1983
 - The Early Petroleum Industry – H. Giddens, Philadelphia, 1974
-